

Uit 'Goeiedag' maart 2016 (na de aanslag op de Franse priester nabij Rouen)

Imagine no religion, nothing to kill or die for.

Deze woorden van het beklijvende lied van JOHN LENNON lijken wel het passende onderschrift bij de beelden van gruwelijk oorlogsgeweld die we dagelijks te zien krijgen.

De buitenlandse conflicten en de binnenlandse heisa rond de aanhouding van terroristen worden zichtbaar aangewakkerd door het religieuze verschil. Terreuraanslagen en oorlogsmisdaden worden religieus gelegitimeerd

Mensen worden vervolgd en uitgemoord enkel omwille van hun geloofsovertuiging. Voor de publieke opinie lijken religies dan ook meer en meer een bron van verdeeldheid en spanning tussen mensen, een bedreiging zelfs voor de wereldvrede.

Vanuit onze verlichte Westerse beschaving wordt al te gemakkelijk het religieuze verschil aangeduid als de oorzaak van het oorlogsgeweld. Maar zeker vanuit Europa past bescheidenheid bij het oordelen over buitenlandse conflicten.

Onze twintigste eeuw had alles in zich om de verlichtingsidealen van vrijheid, gelijkheid en broederlijkheid in het concrete samenleven om te zetten, maar is uitgedraaid op het meest gewelddadige tijdperk uit de menselijke geschiedenis met gruwelijkheden tegenover onschuldige burgers en een op massaschaal georganiseerde genocide.

Inzicht en heldere duiding gewenst

Elk militair conflict kent een complexe voorgeschiedenis. Landen voelen zich in hun bestaansrecht bedreigd, buitenlandse mogendheden willen invloed in grondstofrijke gebieden, wapentrafikanten zoeken winstgevend afzetgebieden, bevolkingsgroepen voelen zich gediscrimineerd in hun eigen land.

De oproepen tot geweld in naam van een religie zijn dan vaak maar een handige mobilisatietruc bij het uitvechten van dieperliggende conflicten.

Westerse journalisten, die meestal zelf niet erg vertrouwd zijn met religieaangelegenheden, hebben het moeilijk om een genuanceerd beeld te brengen. Het is simplistisch om de Islam als één en ondeelbaar voor te stellen.

De aanspraken die IS maakt op de Islam om hun terreur te rechtvaardigen, worden door Moslimwijzen uit verschillende landen afgewezen en veroordeeld.

En de meeste moslimgelovigen bij ons zijn even verbijsterd als wij bij het aanzien van de wreedheden en teneur daden.

Positieve secularisatie nodig

Ook bij ons werden godsdiensten eeuwenlang ingezet en misbruikt om politiek gezag en wereldlijke macht te legitimeren. Vaak werden ze door politieke machthebbers tegenover elkaar uitgespeeld en zo werden verschillen in religieuze opvattingen een argument voor oorlogsvoering en gebiedsuitbreiding.

Nu de instellingen bij ons gedemocratiseerd en gesecculariseerd zijn, moeten de godsdiensten geen politieke doeleinden meer dienen. De scheiding tussen kerk en staat garandeert niet alleen een onafhankelijke overheid, maar beschermt ook de eigenheid van de religies. In die zin betekent de secularisering niet zozeer het einde van de religie maar eerder een kans om in vrijheid te groeien in spiritualiteit en zingeving. Dit alleen is maar mogelijk als geloofsbeleving een mensenrecht is als elk ander mensenrecht

Jongeren hebben nood aan idealen

De strijd tegen het extremisme en de terreur moet ook bij ons gevoerd worden. Verschillende overheden werken aan programma's om radicalisering bij jongeren te voorkomen waarbij zij zich aangetrokken voelen om met de inzet van hun leven een heilige oorlog te voeren en daarbij niets of niemand te ontzien. Hierbij is de strijd tegen armoede, uitsluiting en discriminatie belangrijk, maar niet voldoende.

Zo'n programma's hebben alleen maar kans op slagen als ze het idealisme bij jonge mensen niet negeren. Want jongeren hebben nood aan waardevolle doelen. Ze willen zich verheffen, hun leven inzetten voor iets bijzonders. Jongeren zijn zinzoekers en willen graag iets belangrijk te doen hebben.

Vrede is een werkwoord

De grote religieuze tradities zoeken allen naar een leven in vrede met zichzelf en de wereld. Ze zoeken een antwoord op de vragen over zin en betekenis van ons bestaan. Die zin kan nooit liggen in oorlog en geweld, in de zelfvernietiging, in de uitroeiing van de mens zelf. Als religies met elkaar in gesprek gaan is dat niet om het eigen gelijk te halen, maar om elkaar meet te waarderen en vooral zichzelf beter te begrijpen.

Zonder dialoog tussen landen, culturen en godsdiensten is er geen vrede mogelijk. Bij oorlogsdreiging is spreken altijd beter dan zwijgen.

De diplomatieke conferenties en vredesbemiddelingen op het internationale forum zijn dan belangrijk. Maar de internationale politiek mag ook de positieve invloed die kan uitgaan van een interreligieuze dialoog niet onderschatten.

Alleen een oprechte interreligieuze dialoog kan de argumenten om in naam van een geloof ten strijde te trekken ontmaskeren. (MIA)